

Van Middelkoop

wij dit land nog wel moeten handhaven. Ik begrijp best dat dit moeilijk los te zien is van de politieke problematiek in het Midden-Oosten, maar als wij het criterium van goed bestuur toepassen, zijn er voldoende zakelijke argumenten om de vragen te stellen die ik nu stel. Lees alleen maar de rapporten van Amnesty International en van de IOB en dergelijke. Wij kunnen er van mening over verschillen, maar ik meen wel dat het eens goed zou zijn als er vanuit Europa een ander verhaal naar de heer Arafat gaat. Hij wordt natuurlijk al tien of twintig jaar van geld voorzien uit Europa – vaak op goede gronden; daar gaat het niet om – maar daarbij kan ook een soort verslaving ontstaan. Ik denk dat nu best een keer het signaal mag komen dat hij er nu eens voor moet zorgen dat hij zijn eigen zaakjes op orde brengt.

De **voorzitter**: U moet nu langzamerhand afronden, tenzij u spreektijd gaat gebruiken van uw collega's van uw dubbele fractie.

De heer **Van Middelkoop** (RPF/GPV): Nee, alleen de spreektijd van de fractie van het GPV; zo coulant is de Kamer nog altijd niet. Misschien heb ik een paar minuten extra nodig.

Voorzitter! Ik sprak over de kanaalkeuze bilateraal of multilateraal. Een centraal instrument voor deze keuze vormen de zogenaamde Poverty reduction strategy papers, de PRSP van de Wereldbank. Ik zou het op prijs stellen als de Kamer eens uitvoerig geïnformeerd wordt over het karakter, het gezag en de wijze van benutting van die papers in ons OS-beleid. Het kunnen best fantastische stukken zijn, maar dat wil ik dan wel eens horen. Ik lees dat bij de uitwerking en de uitvoering de betrokkenheid van het middenveld van groot belang wordt geacht. Prachtig, maar ook hier vraag ik weer of wij inzicht kunnen krijgen in de manier waarop dit gestalte krijgt.

Ik rond af met enkele korte vragen en opmerkingen. Voordat er een keurmerk voor humanitaire hulporganisaties wordt vastgesteld, wil ik dat de Kamer en de organisaties inzicht krijgen in de criteria die zullen gaan gelden. Wij moeten niet verast worden. Vervolgens denk ik dat het tijd wordt dat de minister ons meer systematisch betreft bij de manier waarop zij voldoet aan haar

verplichting om 0,1% BNP te bestemmen voor internationale milieu-uitgaven. Ik verwacht dat mevrouw Karimi daar straks nog wat uitvoeriger op ingaat. Ik heb niet zoveel tijd meer, maar ik merk toch nog het volgende op. Wij beschikken thans niet over een goed overzicht, terwijl het toch gaat om plusminus 12% van het OS-budget. Ik mag overigens met gepaste voldoening thans constateren dat uitvoering wordt gegeven aan de verworpen motie van mevrouw Karimi en mij van twee jaar geleden door de gelden voor het CDM niet uit het ODA-budget te halen. Ik zie een triomfantelijke houding van de minister en terecht! Als de coalitie toen naar ons had geluisterd – mevrouw Dijkema en anderen – had zij de eer aan zichzelf kunnen houden. Nu moest het van het buitenaf, door Europa, worden afgedwongen. Een verdere zuivering van het budget kan bestaan uit het niet meer betalen van de opvang van asielzoekers uit de gelden voor de DAC-landen. Daarover wordt nu in OESO-verband gediscussieerd. Wat is de inzet van Nederland in die discussie?

Voorzitter! Een van de kwaliteiten van deze minister is dat zij gevestigde belangen en staand beleid af en toe opschudt. Ik waardeer dat, maar het moet niet te lang duren. Af en toe moet het stof weer gaan liggen. Ik doel in het bijzonder op de bejegening van de medefinancieringsorganisaties. Enerzijds wekt zij de indruk niet te willen tornen aan het eigen zelfstandig karakter van de MFO's, anderzijds laat zij weten meer te willen sturen en de MFO's meer complementair aan haar beleid te willen laten werken. Over onderdelen spreken wij later nog met haar, maar in dit debat wil ik een positiebepaling ten principale horen.

Op het punt van de technische assistentie is gelukkig het opgewaarde stof gaan liggen, op een veelszins bevredigende manier – wie had dat voor mogelijk geacht? In het aangepaste beleidskader lees ik dat een door de overheid gefinancierd programma, uitgevoerd door een aparte organisatie of afdeling met een eigen begroting, in drie jaar wordt afgebouwd. Wat staat hier nu precies: dat er alleen op het departement iets verandert, maar dat de PSO-organisaties daarbuiten staan? Graag duidelijkheid.

Ik heb nog een vraag over de overgang van noodhulp naar structurele hulp, de zogenaamde gapdiscussie over wederopbouw-hulp. Waar moeten organisaties die in dit verband voor financiering in aanmerking willen komen, zich melden? Vallen dit soort gelden nu onder artikel 4, waarbij het gaat om goed bestuur enz., óf onder artikel 3, betreffende humanitaire hulp, enz.? Kortom, bij welk loket kan men terecht?

Voorzitter! Waar doen we het allemaal voor? Het antwoord staat in onder meer het Human development report 2000. Op dit moment – ik hoef hier slechts een paar parameters te noemen – moeten 1,2 miljard mensen leven van een inkomen van minder dan één dollar per dag. Daar kan ik me geen voorstelling bij maken, maar het gebeurt. Voorts hebben een miljard mensen geen veilig water, terwijl 2,4 miljard mensen geschikte sanitatie ontberen. Veel wordt verbeterd – dat mag waar zijn –, maar tegelijkertijd neemt ook de inkomensongelijkheid internationaal weer toe. Er valt nog zeer veel te doen.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 13.45 uur tot 14.30 uur geschorst.

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

□

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van Bommel.

De heer **Van Bommel** (SP): Mevrouw de voorzitter! Vanochtend berichtte de Volkskrant over een dreiging die zou zijn geuit door minister Netelenbos aan het adres van de ANWB om toch maar mee te werken aan rekeningrijden. Anders,

Voorzitter

zo meldde de Volkskrant, zou men het contract wel eens kunnen verliezen waarbij is afgesproken dat de ANWB de wegbewijzingsborden in Nederland plaatst. Dat lijkt mij een ongebruikelijke gang van zaken. De minister van Verkeer en Waterstaat heeft inmiddels een briefje aan de Kamer doen toekomen waarin zij zegt dat de contractuele afspraken rond die bewegwijzering sowieso al ter discussie zouden komen te staan, omdat daar een onderzoek naar gedaan wordt. Er wordt echter met geen woord gerept over de relatie met afspraken met de ANWB over het rekeningrijden. Ik vraag de regering om een brief te sturen aan de Kamer waarin aandacht wordt besteed aan het contract dat op dit moment bestaat tussen Rijkswaterstaat en de ANWB met betrekking tot die bewegwijzering, maar dan expliciet in relatie tot het gesprek en mogelijke afspraken van de minister met de ANWB over rekeningrijden. Gezien het feit dat dit nu allemaal op zeer korte termijn zijn beslag heeft gekregen, zou ik daar graag nog deze week bericht over krijgen.

De heer **Reitsma** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De CDA-fractie had vanmorgen schriftelijke vragen gemaakt over dit onderwerp, omdat zij ook vindt dat hierover met grote voortvarendheid helderheid moet komen. Dat is temeer het geval omdat de minister in dit huis heeft gezegd dat bij het onderwerp rekeningrijden iedereen om committering wordt gevraagd over het domein waar men zelf mee te maken heeft. Daarmee heeft zij uitgesproken dat de ANWB niet tot dat domein behoorde. Daarom bevreedde het ons. Mijn vraag is of de schriftelijke vragen die ik vanmorgen wilde indienen, kunnen worden toegevoegd aan het verzoek van de heer Van Bommel, zodat zij ook mede in de brief van de minister beantwoord worden.

De **voorzitter**: Ik zou precies hetzelfde voorstel hebben gedaan. Ik neem aan dat de heer Van Bommel daar geen bezwaar tegen heeft.

De heer **Van Bommel** (SP): Vanzelfsprekend niet, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet en de schriftelijke vragen

van de CDA-fractie daaraan toe te voegen. Ik neem aan dat men goed heeft gehoord dat zo snel mogelijk antwoord wordt verwacht.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Reitsma.

De heer **Reitsma** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De CDA-fractie heeft vanmorgen met grote verbazing kennis kunnen nemen van de uitspraken van de heer Dijkstal, fractievoorzitter van de VVD, omtrent het boetesysteem op Schiphol en over wat naar zijn mening de minister op korte termijn moet doen. Wij hebben begrepen dat hij de minister daarover aan de tand wil voelen. Mijn fractie wil zo snel mogelijk te horen krijgen wat de minister van deze uitspraken van de VVD-fractie, gedaan buiten dit huis, vindt en hoe zij die in verband brengt met de uitspraken van de VVD-fractie van het afgelopen jaar die in dit huis zijn gedaan. Daarom verzoek ik u om een interpellatie met de minister van Verkeer en Waterstaat te mogen houden.

De heer **Van Middelkoop** (RPF/GPV): Ik heb hier helemaal niets mee te maken, zo moet ik eerlijk zeggen, maar...

De **voorzitter**: Maar u wilt toch niet uw individuele recht als Kamerlid aantasten, mijnheer Van Middelkoop?

De heer **Van Middelkoop** (RPF/GPV): Nee, ik ben en blijf lid van deze Kamer. Maar mag ik de heer Reitsma vragen waarom een minister verantwoording moet afleggen voor uitspraken van een Kamerlid?

De heer **Reitsma** (CDA): Nee, de minister hoeft geen verantwoording af te leggen over uitspraken van een Kamerlid. De CDA-fractie wil via een interpellatie van de minister weten wat zij vindt van de uitspraken van een fractievoorzitter van een van de drie regeringspartijen omtrent dit onderwerp en hoe zij die ziet in relatie tot de opstelling van de VVD-fractie van het afgelopen halfjaar in dit huis. Daarover willen we volstrekte helderheid krijgen, want wij vinden dat er niet van twee walletjes mag worden gegeten:

uitspraken binnen dit huis en uitspraken buiten dit huis behoren op wat consistentie te zijn gericht.

De **voorzitter**: Maar dat allemaal gezien in het licht dat u dat van de minister van Verkeer en Waterstaat wilt weten. Anders raak ik het spoor ook bijster!

De heer **Reitsma** (CDA): Dat heeft u heel goed begrepen, voorzitter! Maar u kunt niet anders verwachten van een Kamerlid dat al vijftien jaar in dit huis rondloopt!

De heer **Koenders** (PvdA): Het is uiteraard aan degene die om een interpellatie vraagt om daaraan een zinvolle redengeving te geven. Maar ik moet me toch aansluiten bij de heer Van Middelkoop en u vragen of het niet zinniger is dat u even aan de minister vraagt wat haar reactie op dit punt is, en vervolgens bekijkt of er anderszins nog een reactie van de Kamer nodig is. Een interpellatie is een buitengewoon zwaar instrument over iets wat hier niet gezegd is. We doen, geloof ik, hier op het ogenblik alleen nog maar aan media-management!

De heer **Van den Doel** (VVD): Ik ben blij dat de heer Reitsma namens zijn fractie zoveel belang hecht aan uitspraken van de fractievoorzitter van de VVD! Maar dat hij nu onmiddellijk voor die uitspraken een interpellatie aanvraagt, vind ik wel erg ver gaan. Wat dat betreft, sluit ik mij aan bij de collega's Van Middelkoop en Koenders.

De heer **Van den Berg** (SGP): Voorzitter! Ik begeef mij wel op dit terrein en vraag daarom toch wat meer duidelijkheid. Voorzover mij bekend, is er helemaal geen onduidelijkheid over het beleid van de minister. Interpellaties zijn er om hier opheldering te krijgen over onduidelijkheid in het beleid van de minister. Ik heb kennisgenomen van de opmerkingen van de heer Dijkstal; in mijn ogen scheppen die geen onduidelijkheid over het regeringsbeleid. Ik vraag mij daarom af of een interpellatie het goede middel is.

De heer **Van Bommel** (SP): Ik heb de opmerkingen vanmorgen op de radio gehoord. Met de heer Reitsma stel ik vast dat er kennelijk sprake is van onenigheid binnen de coalitie over dit moeilijke onderwerp. Ik denk

Voorzitter

dan ook dat er alle redenen zijn om op korte termijn duidelijkheid te krijgen over de intentie van de minister, nu dit geluid is gehoord.

De **voorzitter**: Maar ik stel ook een vraag aan de heer Reitsma – een beetje aansluitend bij wat een aantal collega's zeiden – namelijk of de interpellatie het middel is en of je, als je twijfelt aan het beleid of denkt dat er een probleem is, dat niet kunt oplossen met een brief of met schriftelijke vragen die nog heden moeten worden beantwoord. Na ommekeer daarvan zou je dan opnieuw kunnen afwegen of je dat voldoende antwoord vindt, waarna eventueel een interpellatie kan worden aangevraagd. Maar op dit moment proef ik een beetje bij de andere leden dat zij vinden dat dat moment nog niet is aangebroken. Voor u kennelijk wel, dat bestrijd ik niet, maar voor een aantal andere leden niet. Zou de heer Reitsma mee kunnen gaan met mijn gedachtegang dat we een kleine tussenfase inlassen om vanmiddag nog helderheid te krijgen over hoe het zit, dat antwoord vandaag nog te vragen en dan opnieuw te kijken?

De heer **Reitsma** (CDA): Ik ben een coöperatief ingesteld mens. Een tussenstap is voor mijn fractie aanvaardbaar als dat dan maar een tussenstap wordt die bestaat uit heel kleine stukjes. Verder vind ik dat er morgen voor de regeling van werkzaamheden volstreekte duidelijkheid moet bestaan over de opvatting van de minister rond Schiphol op zeer korte termijn. Als dit soort signalen van de fractievoorzitter van één van de grote partijen zo expliciet naar voren wordt gebracht, signalen die volledig haaks staan op het standpunt van de woordvoerder van diezelfde fractie in het afgelopen halfjaar, heeft de Kamer er recht op om van de minister te horen hoe zij daarmee omgaat en welke beleidsconsequenties daaruit voortvloeien. Ik wil dat graag in een brief uitgelegd krijgen, die we morgen voor 10.00 uur ontvangen. We kunnen als CDA-fractie dan opnieuw het voorstel doen om een spoeddebat aan te vragen. Ik vind de aanleiding namelijk een spoeddebat waard.

De **voorzitter**: Ik vind u nog erg coulant in de tijd gezien. Mijn tussenstap reikte alleen tot het eind van de dag, zodat we meteen

vanavond actie kunnen ondernemen. Daar heb ik als voorzitter dan weer belang bij.

Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet. In de avondpauze zullen we bekijken of er bericht is binnengekomen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2001 (27400-V).

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

De heer **Van den Berg** (SGP): Voorzitter! Wij leven in een cruciale periode van onze wereldgeschiedenis. Tal van gebeurtenissen, in het bijzonder oorlogen en natuurrampen, wijzen ons op tekenen van de eindtijd. Wij belijden dat God alles, zij het op door ons niet begrepen wijze, mee doet werken aan de komst van het heerlijk Koninkrijk van Zijn zoon Jezus Christus. Tegen die achtergrond zal ik een bijdrage leveren aan het debat over de begroting van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking voor 2001.

Voorzitter! De geweldsescalatie in het Midden-Oosten bepaalt ons bij de cruciale rol van Israël en Jeruzalem in Gods handelen met de volkeren. In het Oude Testament wordt door de profeet Zacharia al gezegd dat Jeruzalem een lastige steen is voor alle volken. Naar onze overtuiging zal de eindstrijd in de wereldgeschiedenis zich dan ook rond Jeruzalem concentreren. Vanuit de Bijbel kunnen we echter ook stellen dat het volk Israël toekomst heeft en een centrale plaats inneemt in het komen van het heil over alle volken. Op dat punt ligt de diepe verbondenheid die wij gevoelen met het beproefde volk van Israël. Op dit ook voor Israël cruciale moment is het van belang om onze solidariteit met dat volk uit te spreken. Uit dien hoofde maken wij ons natuurlijk ook grote zorgen over het voortgaande geweld, zeker nu voorspeld wordt

dat het geweld nog lange tijd kan aanhouden. Hieruit vloeit voort dat wij met droefheid wederom kennis hebben genomen van de opstelling van Nederland, ditmaal ten aanzien van de resolutie die Israël veroordeelde in de Algemene Vergadering van de VN. Waar de Verenigde Staten tegen stemden, heeft Nederland zich van stemming onthouden. Waarom heeft Nederland ook niet tegen deze eenzijdige resolutie gestemd? Wij vinden dat zeer te betreuren.

Voorzitter! Wij spraken eerder al over de opstelling van Nederland en de Europese Unie, die wij vaak eenzijdig pro-Palestijns vinden. De verklaring van de Europese informele raad in Biarritz was in dit kader redelijk evenwichtig. Het beleid van de Europese Unie vinden wij desalniettemin vaak te eenzijdig pro-Palestijns. Is er overigens in Europees verband aandacht voor de golf van antisemitisme die de Europese landen, waaronder Nederland, de afgelopen tijd niet onberoerd liet? Wordt daar op Europees niveau over gesproken?

De heer **Koenders** (PvdA): Afgezien van de eindtijd spreekt de heer Van den Berg ook over solidariteitsgevoelens met het volk van Israël. Gaat dat voor hem zover dat hij op geen enkele manier kritiek wil leveren op de manier waarop de Israëlische regering omgaat met dit conflict?

De heer **Van den Berg** (SGP): Nee, zover wil ik niet gaan, mijnheer Koenders. Bij een begrotingsbehandeling kan ik niet alles zeggen, maar ik heb al vaker gezegd dat de staat Israël natuurlijk ook is onderworpen aan de regels van het volkenrecht en de rechtsstaat. Uit dien hoofde is het mogelijk, en soms noodzakelijk, om op het handelen van de staat Israël kritiek te hebben. Ik heb echter al eerder tegen de minister van Buitenlandse Zaken gezegd, dat ik het te eenzijdig vind dat wij nu allemaal tekeer gaan tegen het zogenaamde "excessieve geweld" van Israël, terwijl die staat in zijn bestaan wordt bedreigd. In dit geval kunnen wij maar een uitspraak doen: solidariteit met het volk van Israël.

De heer **Koenders** (PvdA): De meeste fracties in de Kamer lijken een tweezijdige benadering te kiezen.